

Vogels in het landschap van Zuid-Kennemerland en de Haarlemmermeer

Circa 30 jaar na het verschijnen van de eerste verhandelingen over de vogels van Zuid-Kennemerland (1966) en de Haarlemmermeer (1970) is er een monumentaal boekwerk verschenen over de vogels van deze gebieden. De 336 pagina's tellende avifauna *Vogels in het landschap van Zuid-Kennemerland en de Haarlemmermeer* beschrijft de vogels in relatie tot het landschap in de noordwesthoek van de Randstad. Na lezing van dit mooi uitgevoerde boek weet u niet alleen alles over de (rijke) vogelstand van de duinen tussen IJmuiden en Noordwijkerhout en de graslandpolders ten oosten van Haarlem, maar ook veel over de vogels van het stedelijk gebied tussen IJmond en Schiphol en de uitgestrekte akkers in de Haarlemmermeer.

Na een inleidend hoofdstuk begint het boek als een traditionele avifauna met een beschrijving van het landschap. Het eindigt al even klassiek met een zeer informatief avifaunistisch overzicht van alle (342!) waargenomen soorten. Hier stopt echter de overeenkomst met de gemiddelde streekavifauna. In de zeven tussenliggende hoofdstukken komt namelijk een veelheid aan onderwerpen aan bod, zoals de regionale geschiedenis van het vogels kijken (en verzamelen!), beginnend bij meester Cornelis van Lennep in de 18e eeuw (hoofdstuk 3). Zuid-Kennemerland blijkt een rijke historie op het gebied van vogels en vogelaars te hebben.

Uiteraard volgt een hoofdstuk over de broedvogels. In navolging van een moderne avifauna als *Broedvogels van Noord-Holland* wordt de vogelbevolking niet per soort, maar in dit geval per type landschap of biotoop beschreven. De indeling gaat uit van de drie hoofdbiotopen duin, stad en polder, om vervolgens te worden verrijkt. Onder 'stad' bijvoorbeeld worden acht deelbiotopen behandeld (o.a. stadsparken, villawijken). Het hoofdstuk eindigt met een synthese, waarin onder meer een schatting van de totale populatie per soort gepresenteerd wordt. Dit hoofdstuk had een boek op zich kunnen zijn.

Hoofdstuk 5 behandelt de vogeltrek. Na een lezenswaardige inleiding komt niet alleen de trek boven land en over zee, maar ook de nachtelijke trek aan bod. Dit laatste aan de hand van de vangstgegevens van de twee vogelringstations ('vinkenbanen') die de regio rijk is. Informatieve figuren en prikkelen de kaderteksten met record-tellingen of eerste-aankomst data van zomervogels vragen om te worden vergeleken met de eigen bevindingen. In het volgende hoofdstuk worden de overwinterende watervogels behandeld. Tijdens strenge winters blijken IJmuiden en de Amsterdamse Waterleidingduinen een waar toevluchtsoord te zijn.

De beschikbare informatie over slaappleatsen en stookolieslachtoffers is uiteengezet in de hoofdstukken 7 en 8. Het voorlaatste hoofdstuk tenslotte bevat een visie op natuur en natuurontwikkeling in het gebied. Tezamen met een drietal voorbeeldplannen en een regionale 'groene lijst' van kansrijke soorten zou het een uitdaging moeten zijn voor terreinbeheerders en beleidsmakers om het geschetste toekomstbeeld te verwezenlijken.

Ondanks de hoge informatie-dichtheid is het een prettig leesbaar boek geworden. De talloze figuren en tabellen vormen dankzij een uitgekiende vormgeving een eenheid met de tekst. Voeg daarbij de fraaie illustraties van bekende vogelfotografen als Arnoud van den Berg, Frits van Daalen, Piet Munsterman en Hans Schouten en begenadigde vogeltekenaars als Chris Braat, Guido van Leeuwen en Roy Slaterus. Alleraardigst is ook het bijbehorende gratis zakgidsje waarin 16 regionale vogelkijkpunten zijn beschreven. Handig voor mensen die de streek (nog) niet goed kennen. Het is speels vormgegeven en vol nuttige informatie over welke vogels je waar en wanneer kunt zien en hoe je daar (met openbaar vervoer) kunt komen.

Kortom, *Vogels in het landschap van Zuid-Kennemerland en de Haarlemmermeer* bevat een schat aan informatie. Het is niet alleen een 'must' voor de natuurminnaar van deze streek, maar tevens een aanwinst voor de regionale natuurbeheerder/beleidsmaker, als mede de niet-streekgebonden vogelaar in voor een gedegen avifauna. Over de waarde van dit naslagwerk kan gezegd worden dat deze alleen maar zal toenemen met het verstrijken van de tijd.